

‘Gouverneur geen verwijten maken’

Van een onzer verslaggevers

Naar aanleiding van de ongekend harde woorden van de nieuwe meerderheid in de Staten - met name door Gerrit Schotte (MFK) en Meindert ‘Mènki’ Rojer (Kòrsou di Nos Tur, KdNT) - in de richting van gouverneur Lucille George-Wout, legde het *Antilliaans Dagblad* een aantal vragen van staatsrechtelijke aard voor aan Arjen van Rijn, hoogleraar aan de University of Curaçao (UoC).

Is het terecht de gouverneur van Curaçao verwijten te maken in deze?

„Naar mijn mening heeft de gouverneur in haar brief aan de Statenvoorzitter een juiste analyse gemaakt. Ze beschrijft daarin nauwkeurig wat haar positie is en welke rol ze in het krachtenveld vervult. Het besluit tot ontbinding van de Staten valt

binnen de verantwoordelijkheid van de minister-president. De gouverneur heeft daarin geen zelfstandige bevoegdheid om een eigen afweging te maken. Wel moet ze als vertegenwoordiger van de Koninkrijksregering ook nagaan of het besluit eventueel strijd met het Koninkrijksrecht oplevert of met belangen waarvan de waarborging aangelegenheid van het Koninkrijk is. Naar haar oordeel - en ik deel dat oordeel - was dat niet het geval. Er was voor haar dan ook geen reden om haar handtekening te weigeren en het ontbindingsbesluit naar Den Haag door te sturen. Daarmee is haar rol vervuld. In de brief wijst de gouverneur erop dat de Koninkrijksregering altijd nog zelf tot actie kan overgaan en dat de Staten zich ook rechtstreeks tot de Koninkrijksregering kunnen wenden. Dat alles klopt. Een keurige brief dus. Meer kan en mag de gouverneur ook niet doen. Het is al bijzonder dat ze haar handelen in een brief aan de Statenvoorzitter heeft toegelicht. Maar rechtstreeks verkeer tussen de twee hoogste landsorganen in zo'n cruciale aangelegenheid moet kunnen.”

Kan (de regering en) de gouverneur van ‘ongehoorzaamheid’ worden beschuldigd?

„Ik zou niet weten waar die ongehoorzaamheid in zou bestaan. Niet alles wat de Staten vinden, moet ook worden gedaan. Waar het om gaat, is dat wordt gehandeld conform de constitutie. Een meerderheid in de Staten heeft daarover kennelijk een andere opvatting dan de regering. Dat kan, maar dat

Lucille George-Wout

betekent nog niet dat de opvatting van de Staten dan ook automatisch de doorslag geeft. Het feit dat de Staten de rechtstreeks gekozen vertegenwoordiger

van het volk zijn, neemt niet weg dat de regering

- en als constitutioneel hoofd daarvan ook de gouverneur - een eigen verantwoordelijkheid heeft de constitutie na te leven.”

Maakt de gouverneur zich schuldig aan ‘systematische sabotage’ van het democratische proces?

„Het democratische proces dient plaats te vinden conform de regels die de constitutie daarvoor geeft. De gouverneur houdt zich volgens mij keurig aan de regels die in dat opzicht voor haar gelden. Dat is geen sabotage.”

‘Vernietigt’ zij met haar optreden de democratie?

„Dat is nogal een beschuldiging. Ze wordt ook beschuldigd van ‘een arrogante en onbeschofte houding naar de Staten toe’. Op zichzelf mag zoiets hardop gezegd worden. Volgens het Europese Hof voor de Rechten van de Mens is ook het staatshoofd niet boven kritiek verheven. Volgens datzelfde Hof omvat de vrijheid van meningsuiting in het kader van het publieke debat ook het recht ‘to offend, shock or disturb’. Such are the demands of pluralism, tolerance and broadmindedness without which there is no democratic society’. Met andere woorden: je mag zelfs beledigende taal bezigen om het debat helder te krijgen. Het Statenlid Rojer mag dus scherpe en provocerende taal gebruiken. Dat helpt soms. En het zijn inderdaad cruciale issues die aan de orde zijn, dus moeten we tegen een stootje kunnen. Punt is wel dat de gouverneur zichzelf niet kan verdedigen. Dat verbiedt haar positie als neutraal plaats-

vervanger van ons staatshoofd, de koning. En dan begrijp je ook waarom ze niets méér kon schrijven dan wat ze heeft gedaan, namelijk haar positie toelichten. Persoonlijk vind ik overigens wel dat wij allemaal, inclusief Statenleden, het nodige respect moeten tonen voor het ambt van de gouverneur. De gouverneur belichaamt de gehele Curaçoise samenleving. Ze is het bindende element. Je mag van mening verschillen, maar woorden gebruiken als arrogant en onbeschoft als je over de gouverneur praat vind ik niet passen bij de statuur van een volksvertegenwoordiger.”

Kan de gouverneur bepalen dat de hoofdtak van de interim-regering het voorbereiden en uitvoeren van de verkiezingen is?

„Het ligt voor de hand dat de gouverneur zich bij het formuleren van de formatieopdracht oriënteert aan het besluit om op 28 april verkiezingen te houden. Het zou gek zijn als ze dat niet deed. Het is een vigerend besluit.”

Wat dient de gouverneur te doen indien een interim-kabinet beslist het Landsbesluit ontbinding Staten (en nieuwe verkiezingen) terug te draaien?

„Zoveel is zeker dat wat ze doet, zich zal moeten bewegen binnen de bevoegdheden die ze heeft als hoofd van de Landsregering en als vertegenwoordiger van de Koninkrijksregering. Meer smaken zijn er niet.”

Wat is de rol van het Koninkrijk (Rijksministerraad, RMR) met betrekking tot nationale verkiezingen (en die al dan niet laten doorgaan)?

„Be real. Is Curaçao nu een autonoom land of niet?”

Hebben de Staten (conform artikel 63 lid 1 Staatsregeling) altijd recht gehoord te worden door de RMR (over elk gewenst onderwerp)?

Gouverneur Lucille George-Wout tijdens de opening van de Staten.

„De toelichting op dit artikel zegt: ‘Het betreft hier vooral uitzonderlijke aangelegenheden, waarbij de regering van het

‘Be real. Is Curaçao nu een autonoom land of niet?’

Koninkrijk en/of de Staten-Generaal een doorslaggevende rol speelt/spelen’. Dat het hier een uitzonderlijke aangelegenheid betreft, lijkt mij wel duidelijk. Of de Koninkrijksregering hierin een doorslaggevende rol speelt, daarover kan je natuurlijk van mening verschillen. Ik ben sterk geneigd te zeggen dat dit niet zo is, althans niet zou moeten zijn.”

Is de RMR eigenlijk überhaupt bij machte/gemachtigd in deze kwestie ‘in te grijpen’, op te treden of te interveniëren?

„De gouverneur heeft in haar brief aan de Statenvoorzitter aangegeven op welke gronden vernietiging van het ontbindingsbesluit mogelijk is. Ik deel zoals ik zei de opvatting van de gouverneur dat die gronden niet aanwezig zijn. Een verdere rol dan dit eventueel nog eens na te gaan, is voor de Rijksministerraad niet weggelegd. De enige andere bevoegdheid die de Koninkrijksregering nog zou hebben, is het uitvaardigen van een Algemene maatregel van rijksbestuur op grond van artikel 51 Statuut. Maar er is zelfs ook maar niet het begin van een situatie die zo’n maatregel zou rechtvaardigen. Te absurd voor woorden. Er is sinds 1954 nog nooit van die bevoegdheid jegen een land gebruikgemaakt. Dit gaat ook nu echt niet gebeuren.

Hoe vindt doorgaans de besluitvorming in de RMR (de Nederlandse ministerraad aangevuld met de Gevolmachtigde ministers van Curaçao, Aruba en Sint Maarten) plaats?

„De Rijksministerraad besluit in beginsel bij consensus. Als de Gevolmachtigde minister

van het betrokken land zich tegen een voorgenomen besluit verzet, volgt de Rijksministerraad die opvatting, tenzij ‘de verbondenheid van het land in het Koninkrijk zich daartegen verzet’, zoals het Statuut dat zegt. In

dat geval vindt het beroemd/beruchte ‘voortgezet overleg’ plaats en we weten dat in dat overleg de Nederlandse ministers uiteindelijk de vertegenwoordigers van het land kunnen overrulen. In het uiterste geval geeft dus de mening van Nederland de doorslag, waarbij we overigens ervan moeten uitgaan dat, in het geval van al dan niet vernietiging van het ontbindingsbesluit, Nederland naar het Koninkrijksbelang en niet naar het Nederlandse belang zal kijken. En overigens hebben we het hier over een situatie van hoog theoretisch gehalte. De Statenleden zijn nog niet eens in Den Haag gearriveerd.”

Aan wie dient de gouverneur uiteindelijk, in het uiterste geval, gehoor te geven? Het Koninkrijk of het Land; en hoe is dit bepaald?

„Als de kwestie van de ontbinding van de Staten, via artikel 21 of 22 Reglement voor de Gouverneur in Den Haag, op de tafel van de Koninkrijksregering terecht komt, heeft Den Haag het laatste woord.”

Heeft de gouverneur tot nu toe bij elke stap sinds de laatste verkiezingen op 5 oktober 2016 - correct gehandeld?

„In mijn ogen wel.”

Had ze überhaupt anders kunnen handelen?

„In mijn ogen niet.”

Hoe verklaart u dat hier zo verschillend over wordt gedacht/gediscussieerd?

„Het gaat hier om politiek en macht. Om een richtingstrijd. Mogen Statenleden met hun mandaat maar doen wat ze willen? Geeft de kiezer één keer per vier jaar een blanco vermach af en moeten ze verder maar aanzien hoe er in de tussentijd met hun stem koehandeld wordt bedreven? Het gaat hier om niets anders dan de fundamenten van het democratische fatsoen. Dat is de inzet. Dat in dat verband een felle discussie plaatsvindt over de toepassing van de constitutionele regels, begrijp ik wel. Vanuit mijn vak vind ik dat ook bijna ‘mooi’ om te zien: ‘living the constitution’. Je kunt veel zeggen, maar in Curaçao leeft de constitutie. Als we er uiteindelijk maar uitkomen, met inachtneming van die constitutie. Ik heb er alle vertrouwen in.”